

Néhány nyugdíjas hónap után a kántortanító örökre elhagyta a földi létet, a jászberényi Szent Imre temető családi sírhelyén pihen több rokonával együtt.

1957 júliusában Miskolcon, feleségével

„Kertész Károlyt, a jászberényi barátok templomának ötvenkét éven át volt kántorát szeptember 17-én a helybeli és környéki katolikus hívek százai kísé-

Kertész Károly és felesége 1958-ban az 50 éves kántori jubileumon

ték utolsó útjára. A temetési szertartást Rózsáli Menyhért c. apát, egri apostoli kormányzói helynök végezte nagy papi asszisztenciával. Sírhát körülállták a Jászság kántorai, pedagógus társai és tanítványainak népes serege.” (Új Ember 1960. október)

Kertész Károly halálával 1960-ban olyan embert veszített Jászberény, aki a legnehezebb időkben is helyt állt, szolgált. Már gyerekkorában édesapját követve tanító, illetve kántor szeretett volna lenni, semmi több. Elérte célját. Kántortanító lett. Sok ember életének volt része, Istentől kapott képességét jól kamatoztatta tanítóként, egyházenészként, zenetanárként, családapa-ként. Halálának hatvanadik évfordulóján ezzel az írással szerettem volna tisztelni emléke előtt.

Források:

A jászberényi József Nádor Gimnázium évkönyvei 1894 – 1940 között

Huszár László unoka, Petri Andrásné Buczkó Erzsébet unoka, Petri Márta dédunoka emlékezése, a családi albumból származó fényképek.

Historia Domus IV. kötet 1855–1937

In: VI. 3 – Conventus Jászberény (MFKL) – Köszönöm Lukácsi Katalin segítségét.

Dr. Suba Györgyné: Cipruság – Virágszál, Isten országának munkásai Jászberényben, Jászok Egyesülete, KÉSZ jászberényi csoportja, Nagyboldogasszony Főplébánia Jászberény, 2015

Historia Parochiae OFM in Jászberény ab anno 1944-1995 – Köszönöm Besenyi Vendel helytörténész segítségét

Jászberény katolikus élete, KÉSZ könyvek 4., Keresztény Értelmiségiek Szövetsége Jászberényi Csoportja, 2010

Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltár dokumentumai – Köszönöm Bojtos Gábor főlevéltáros segítségét

https://www.tapiokultura.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=2444:megujult-a-112-eves-epresi-iskola&catid=15&Itemid=101
http://epa.oszk.hu/03000/03049/00001/pdf/EPA03049_katolikus_almanach_1927_283-340.pdf

A magyar muzsika könyve (Budapest, 1936) Zenei gyűjtemények és egyesületek a XX. század zenélő Magyarországa

Új Ember, 1958 (14. évfolyam, 1-52. szám) 1958-02-02 / 5. szám

Új Ember, 1959 (15. évfolyam, 1-52. szám) 1959-07-26 / 30. szám

Új Ember, 1960 (16. évfolyam, 1-52. szám) 1960-10-02 / 40. szám

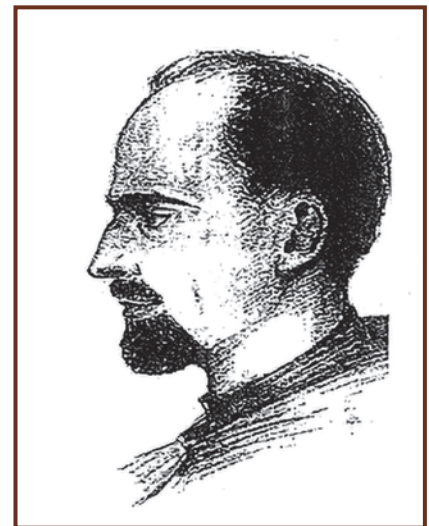
Nemzeti Ujság, 1933. december (15. évfolyam, 273-296. szám) 1933-12-14 / 283. szám

Csőrgő Terézia
nyugdíjas biológia-kémia szakos tanár

P. Tamás Gergely Alajos

105 éve született
a József Nádor Gimnázium
dalos kedvű
ferences növendéke

Tamás Gergely 1915. szeptember 18-án született Öregcsertőn, Bács-Kiskun megyében. Szüleinek, Tamás Mihálynak (+1941. 03. 10) és Molnár Erzsébetnek négy gyermeke született: Ferenc, +Gergely, Mihály és Gergely. Miután Gergely nevű bátyja meghalt, így ő ismét Gergely néven szerepelhetett. Nagybátyja, Tamás Alajos (1858-1932) a provincia híres reformátora, a XIII. Leó féle reform bevezetője, provinciális volt. Az ifjú Gergely elemi tanulmányait odahaza Öregcsertőn végezte. Gimnáziumba Kalocsára iratko-

Tamás Gergely Alajos atya

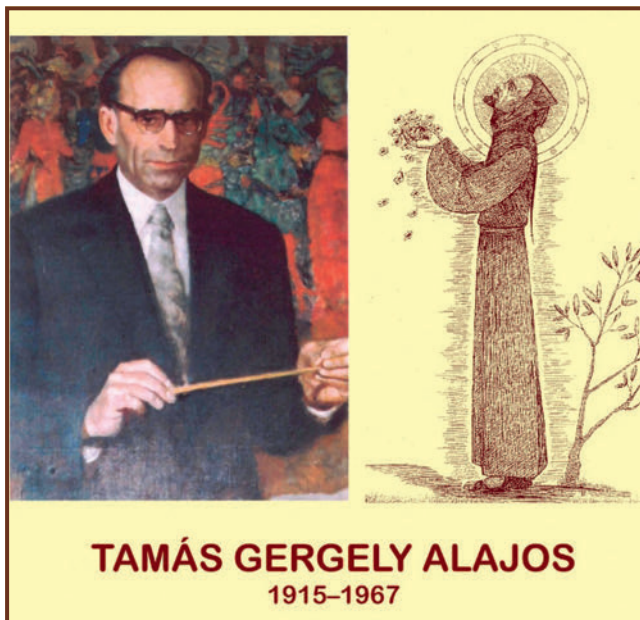
zott be a jezsuitákhoz. Itt azonban csak egy évet tanult az 1927-28-as tanévben. Talán nagybátyjának hatására beköltözött a pécsi Collegium Seraphicumba, s ebben a városban folytatta gimnáziumi tanulmányait. Sovány, erős gyerek volt, haja fekete, bőre olajbarna. Társaival barátságos volt, szívesen szórakoztatta őket történetekkel. Híres volt utánzó képességéről. Öltözködésében szerette az egyedit, mindig bársonynadrágban járt, mert az jobban bírja gyűrődést, kevésbé koptatják a padok. Vasalt-patkolt bakancsot hordott. Nem törődött vele, ha valaki nemtetszését fejezte ki öltözködése miatt. (folytatás a 8. oldalon)

(folytatás a 7. oldalról)

1933-ban jelentkezik a ferences rendbe, a szécsényi rendházba augusztus 25-én érkezik meg. Novíciusként az Alajos nevet kapja. Beöltözése 1933. augusztus 29-én volt. Egyszerű fogadalmat 1934. augusztus 30-án tett. A noviciátus elvégzése után visszake-

cius 27-28-29: Beretvás Hugó: C-dúr mise; 1937. augusztus 22. P. Bello Leonardus generális köszöntése műsoros ünnepély, melynek zenei részét Alajos állította össze; 1938. április 10-16 Gloriosa Passio; április 13. Mozart: Ave verum és Ave Maria; Jó Atyánkért esdeklünk: kétszólamú kar.

Endre püspök feladja az exorcista és az akolitus rendeket. 1941. május 4-én az alszerpapság ordinációját kapják meg Róbert, Lajos, Alpár, Szilas és Celerin testvérekkel. 1941. június 15-én szentelik pappá. A gyöngyösi rendházban marad, mint a plébánia hitszónoka, gyóntatója, folytatja zenei tanulmá-

TAMÁS GERGELY ALAJOS
1915–1967

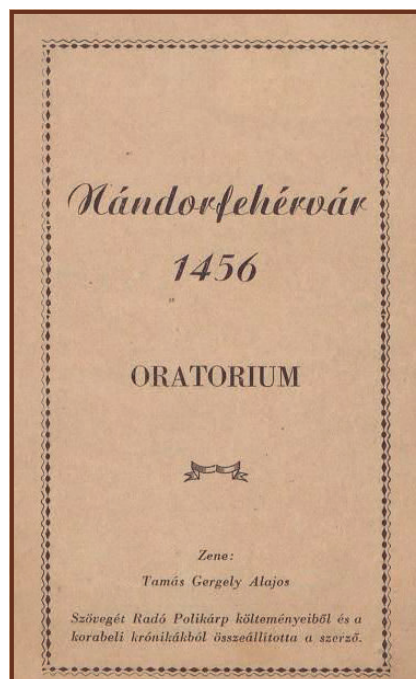
rül Pécsre, ahol folytatja a gimnázium VII. osztályát. 1935-ben a József nádor Reálgimnázium VIII. osztályos tanulója lesz Jászberényben, és 1936. május 18-20-án érettségi vizsgát tesz. (Alajos előhírnök volt, mert 1936. július 21-én az egész pécsi gimnazista közösség átköltözik a kibővített jászberényi klerikátba.) „Június 4. Az érettségi vizsgálatok befejeződtek. Az eredmény nagy igyekezetet árul el. Nem csoda tehát, hogy mindjárt eldicsekedtünk vele. Mindig tudtuk mi, hogy a jász föld tele van erővel, de igazán csak most láttuk, hogy hogyan kell felszívni.” Ezután folytatja tanulmányait a jászberényi főiskolán, tagja lesz a Boldog Duns Scotus Önképzőkörnek, a Magyar Umbria berényi krónikása lesz, gyakorta fellépnek az énekkarral. 1936-ban 15 rendes gyűlésük volt, és három ünnepélyes-nyilvános, melyeken elhangzott 36 beszéd, 56 írásmű (költemény, novella, értekezés), 19 szavaltat, 7 zenemű és ének, összesen 118. Legalább 3-szor mindenki szerepelt, de volt, aki 10-nél többször is.

Ezen felül a különböző rendi összejöveteleken, nyilvános előadásokon, önképzőköri esteken egyéb énekeket, darabokat is előadott a növendékek közössége. Ezekből néhány: 1937. már-

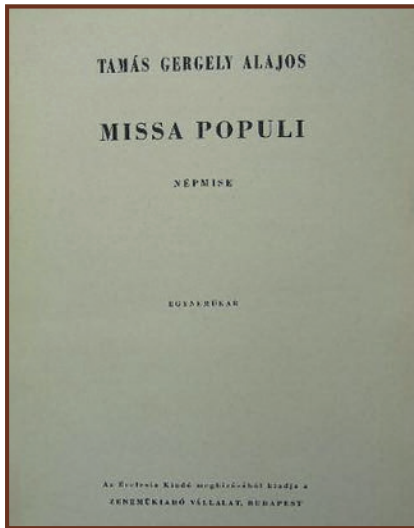
1938. július 23-ig marad itt, majd a gyöngyösi rendházba kerül a főiskola felsőbb éveire. Elbeszélést ír a Magyar Umbria számára *Vince gólyája* címmel. 1940. augusztus 30-án tesz örökfogadalmat 11 társával: Róbert, Lajos, Mihály, Cecil, Gergely, Vid, Alpár, Rupert, Szilas, Gottfrid és Szilvá-nusz. 1941. március 7: Egerben Kriston

nyait, a növendéktársainak éneket tanít. Néhány érdekesség a gyöngyösi növendékek zenei életéből: 1941. március 10: Szegedi: Kegyelmes az Isten; Petőfi-Halmos: Talpra magyar, Kodály-Kerényi: Népdalfeldolgozások; április 6: Ravello: Responsoriumok, Palestrina-Nonini: Motetták; december 8: Hazafias Mária ének; fr. Alajos: Népballadánk lelke – értekezés és a Kis Kórus közreműködésével előadás; Brams: Keringő, Hubay: Csárdajelenet – zongorán Gergely Alajos kísért. 1941. október 31: Palestrina: Krisztus Király köszöntője, Halmos négyszólamú Jubilate Zsoltára, Therminon-fr. Pelbárt: Scotiae Filii – háromszólamú himnusz, Schubert: Ständchen, Beethoven: Trója, Kozáky: O Pater, Dux tuorum. A klerikátban működött egy Kis Kórus és egy zenekar: 6 hegedű, egy-egy: furulya, fuvola, klarinét, brácsa, cselló, nagybőgő, zongora, vagy harmónium. A szentmiséken, zsolozsmákon az egész rendház énekelt.

A klerikusi évek után Budapestre kerül, ahol a budai rendház tagja lesz, hitszónok, kántor és gyóntató a plébánián, de egyben egyetemi hallgató is a Zeneakadémián. Így ír Isten Szolgája Kriszten Rafael házfőnök-plébános: „P. Tamás Alajost Gyöngyösről idehelyezett

a P. Provinciális. A zeneművészeti főiskolára fog járni, hogy rendkívüli zenei tehetségét kifejlessze.” 1944-45-ben részt vesz a plébániai karitázmunkában, nem egyszer élete kockáztatásával látogatja a beteget. A front elvonulása után felkeresik a Ferences Lánykar tagjai, hogy vállalja el a kórus vezetését. A továbbiakban Erzsébet Kórus néven működnek tovább, majd amikor megalapítja a Kapisztrán Kórust,

akkor azzal együtt lépnek fel, végül a két kórus egyesül. Később megalapítja a Kapisztrán Szimfonikus Zenekart, majd a Kapisztrán Gyermekkart, a Kapisztrán Gyermekzenekar megalapítása várat magára, mert 1951. május 24-én, a Rajk-per kapcsán letartóztatják Csontos Oszkár ferencessel együtt. Az Andrassy út 60-ban tartják fogva és kínozzák, majd ítélet nélkül Kistarcsára internálják. 1951. december 21-én szabadul, mert fogva tartói attól félnek, hogy kezeik között hal bele a kínzásokba, az embertelen életbe. „Szabadulása

után második este együtt szorongtunk vele szobájában. Gyöngye volt. Szinte még ülésben is támogatni kellett. De beszélt. Mintha nekünk sírból kiáltaná fel Kistarcsa pokoli szenvedéseit. Mi meg hallgattuk szájig nyújtott füllel, mintha haldokló apánk utolsó vallomását figyelnék. Féltünk, nehogy egy hang, egy betű, egy szó elveszzen. Egyszer kimerültségtől megállt. Maga is révüldenézte szokatlan magasra emelkedő és mélyre süllyedő nagyon beteg, csak csont mellét. Néma csendet Ferencünk törte meg:

- Mond csak, Alajos, az infernóban nem írtál zenét? Vagy a pokolban nincs zeneszerzés, versírás?

Hirtelen felemelte fejét, mintha mély álomból ébredt volna. De szemében már jól ismert tűz lobogott és a zeneszerző varázsa izzott.

- De igen! Nem is egyet! Ferikém, tűzrel is lehet kottákat rajzolni, meg vérrel, s nemcsak tintával! A szenvedés nagy zeneszerző... Ferikém, hozd a furulyádat! György, te meg a hegedűdet!

- Egyik éjjeli kihallgatáskor ezt dörögtek a fülembé hóhérait: Minden ellenállás hiábavaló! Maestro, győztünk! Feletted, meg az egész világ felett is! Te ezt nem akarod megérteni? Te, aki volt haza fia vagy, volt rend tagja, és hamarosan egy volt egyház elfeledett gyermeke?!... Nos erről írv egy négytétéles rekviemet. Érted, rekviemet, mely egyben az Isten halálát is siratja Jeremiás siralmával...”

„Nem volt papos egyházi, gyűlölte a formaságokat, nem ismerte a rutinizott pátosz hangját. Csendes, de mindig meggyőző volt a hangja. Mindenki csodálta higgadt józanságát.” Kedvessége, humora a papi szolgálatban is jelen volt. Hallgatói rendkívül összeszedett beszédekre emlékeznek. Gondos készülés jellemezte. Igazi ferences pap volt. A magát Isten tenyérén tudó ember mélységes szeretetet és nyugalma sugárzott belőle.

„...templomunk civilben működő karnagyát kinevezte a püspöki kar a Bp. Központi Szeminárium és Hittudományi Akadémia énektanárává és az Egyetemi Templom karnagyává.” „Alighogy megérkeztünk a Központiba, alighogy letettük a kofferünket, máris szóltak, hogy menni kell énekpróbára.”

1964-ben hat hétre Amerikába utazott, hogy műveit ott rendezhesse, esetleg kiadják nyomtatásban. Itt átdolgozta angolra a Nándorfehérvár 1456 c. darabját is. Augusztus közepén érkezik haza, melyről a háztörténet így tájé-

koztat: „P. Tamás Alajos zeneszerzőnk hazaérkezett Amerikából. Motorhiba miatt majdnem repülőgép szerencsétlenség érte, de sikerült leszállniuk, miután visszatértek kiindulási pontjukba New Yorkba. Brüsszelbe így 3 órai késéssel érkeztek.”

1967. augusztus 29-én halt meg, kb. kétévi súlyos betegeskedés után tüdő és gégerákban. Emlékét azóta is szeretettel őrzik tanítványai, kollégái, munkatársai. „Temetése valóban megmutatta, mennyire szerették és milyen nagy zeneművész és alkotó volt. Valóságos diadalmenetként hatott. Művészi nagyságán kívül dr. Szabó Imre a temetést végző püspöktől kezdve mindenki kiemelte derűs kedélyét, igazi kedvességét

és szentpáli eszményekből táplálkozó szeretetét, de kedves humorát is, amely haláláig jellemezte még súlyos szenvedésében is csillogott.” Szeptember 18-án az Actio Chatolika Ének és Zenekara – melynek szintén karnagya volt – megemlékező rekviemet énekelt emlékére. 1989. szeptember 26-án földi maradványait behozták a budai templom kriptájába.

Felhasznált irodalom:

- Dr. Beer Miklós váci püspök visszaemlékezése 2015. október 25-én tartott Tamás Alajos emlékmisén
Bősze Ádám (szerk): P. Tamás Alajos emlékkönyv, /S. l./ é. n. 113-114.
Buda: Historia Domus VI., 1925-1961. 1942. augusztus 30.
Buda: Historia Domus VII., 1962 1993. 1964. augusztus 22.
Fr. Alajos: Jászberényi Krónika, Magyar Umbria, 1936/3-4. 34.
Krupa Sándor: A sarló-kalapács bilincseiben, Katolikus Magyarok Vasárnapja, Youngston, 1976. 223.

Fr. Varga Kamill ferences szerzetes